

**ՄԱՏԵՆԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆ.**

Գ. ԺԵՐԵԹԵՂԻ. — Մարդ — Առիծ, առասպելական պոեմա (պատկերազարդ), փոխադրեց Գալիթ Տէր Գալթեանց, 1895 թիֆլիզ. տպ. Մ. Հաբաձեի և ընկ.

Արաց Տին և նոր գրականութիւնը մեզ համար զեռ ևս մի անծանօթ աշխարհ է. Թէպէտ և ամօթ է մեզ համար այս խոստովանութիւնը, բայց աւելի լաւ է մեղքը խոստովանելը քան թէ թաղցնելը. Թէ ի՞նչ մեծ աղբյուրիւն կայ վրաց և հայոց ազգերի մէջ նոյն իսկ պատմական ժամանակներից սկսած, աւելորդ է այստեղ յիշատակելը, բայց թերեւ աւելորդ է շեշտել մեր այդ զանցանութիւնը, որպէս զի այդ մի խման լինի ձեռնհասների համար այդ աւելի քան կարեւոր գործի ձեռնարկելը. Յայտնի է ապաքէն, որ վրաց Տին գրականութեան մէջ հայկականի բազմաթիւ հետքերը կան, որոնց ուսումնասիրութիւնը պիտի լուսարանէ մեր միջնադարեան գրականութեան մութ կողմերը. Պակաս ուշադրութեան անարկայ է մեզ համար և վրաց նոր գրականութիւնը, որ այնքան հարուստ է բանաստեղծութիւններով, այդ բանաստեղծութիւնների փոխադրութիւնը պէտք է ցանկալի է համարել հէնց այն տեսակետով որ երկու ընտանիքից և ծակատագրակից ազգեր միմեանց աւելի ծանաչեն և հնարաւոր կացուցանեն այն թիւրիմացութիւնների բարձունքն, որ վերջին ժամանակներս տեղի են ունենում:

Գ. Ծերեթեղու այս վէպիկը մի գեղեցիկ բանաստեղծութիւն է փոխադրական իմաստով, նրա ձեն ու բովանդակութիւնը շատ ընտանի է հայ ժողովրդի համար, միայն ամսոս որ փոխադրողը ընազրի չափական լեզուն է պահպանել, որով բանաստեղծութեան արժանիքի մի մասը կորչում է. Թարգմանութիւնը խնամքով է կատարուած և հայերէնը անսպաժաք կարգացուած է. Հրատարակութիւնն ևս մեր տպագրական պայմանների համեմատութեամբ կարելի է գեղեցիկ համարել. Յանձնարարում ենք մեր պատանեկական գրադարաններ կազմողներին:

Ն. Բ.

Ա. ՊՈՒՇԿԻՆ. Կապիտանի աղջիկը. Թարգմ. Յարութիւն Կարապետեան. Ալէքսանդրապոլ. 1895.

Կապիտանի աղջիկը իրաւամբ Պուշկինի արձակ լեզուով գրուած ամենալաւ գործն է համարուում. Զնայելով որ Պուշկինից յետոյ մինչև մեր օրերը ուսաց պիպագրութիւնը այնպէս է յառաջդիմել ու զարգացել, որ նոյն իսկ եւրոպական գրականութեանց մէջ այսօր բաւականին պատուաւոր տեղ է գրաւած, այնու ամենայնիւ այժմ ևս Կապիտանի աղջիկը հաճութեամբ կարդացուում է.

Մանաւանդ գեղեցիկ է նորա լեզուն իւր գեղարուեստական պարզութեամբ և այն նկարչական ոճը, որ յատուկ է մեծ բանաստեղծին. Յայտնի է, որ ոչ մի ուսական ընթերցարան (хрестоматия) է հրատարակուում առանց այդ վէպից հանած ընդարձակ հատուածների:

Անշուշտ Կապիտանի աղջիկայ հայերէն թարգմանութիւնն էլ կը կարգացուի և այդ իսկ

պատճառով չենք կարող չցաւել, որ Կարապետեանի թարգմանութիւնը մեր թարգմանիչների մեծ մասի սովորական բոլոր թերութիւններն ունի. Ստրկարար ուսերէն բառերը հայերէն դարձնելը թարգմանութիւնն է հարկաւ և պ. Կարապետեանը դժբաղդարար այդպէս է վարուում. շատ տեղ էլ ուղղակի ուսերէնը չհասկանալու ապացոյցներ ենք գտնում այս թարգմանութեան մէջ. Բաւականանալ մի քանի պատահական օրինակով մեր ասածն հաստատելու համար. Ի՞նչ է նշանակում օրինակ, ու տ ե լ է չէ ու զ ու ու մ — и кусты — то не хочется. Գրինելը Սաւրիին ասում է թէ Զուրինին պարտ է 100 ա. Я ихъ ему долженъ; պ. Կարապետ. Թարգմանում է. Ես նոցա պարտ եմ այդքան. նոցա ихъ թէ ему բառի թարգմանութիւնն է. ապա ինչի՞ տեղ է դրուած այդ քան բառը. Грѣхъ попуталъ թարգմանած է «իմ մեղքից». Дьячиха — դարձել է սարկաւաց. не въ укоръ буди тебѣ сказано — ե բ բ ս ի գ (?) չը լինի ասել. въ разсѣяніи сталъ насвистывать — ցր ու ա ժ գր ու թ ե ե ա մ բ (?) սկսեց կայլն. дамское любопытство — տ ի կ ն ա յ ի ն (!) հետաքրքրութիւն. баба բառը թարգմանուած է պառաւ. командовать բառի համար հարուած է հրաժան ատր ե լ, сутки — գիշերատիւ (?) Լէյն. Լէյն. Բ՞ր հայը կը հասկանայ թէ վառարանները յարգ ո վ վ ա ե լ ի ն չ է նշանակում (печи топятъ соломою). կամ միթէ Իւան Կուզմիչի շուտ շուտ կրկնուող слышь ты — ն ի ն ձ լ ս ի բ է նշանակում. Սոցա նման օրինակներ կարող էինք շատ բերել, բայց այսքանն էլ, կարծում ենք, բաւական է:

Յ. Յ.

**ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.**

**ՄԱՅՐ ԱԹՈՒԹՍ ՏՊԱՐԱՆՈՒՄ  
ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՆ**

Ա. ՄՕՔՈՍ. — Ժողովրդական վէպ. գրի առաւ Ս. Հայկունի. գինն է 25 կոպէկ.  
Բ. ՊԱՐԶ ԲԱՐԱԶՆԵՐ. — Երկրորդ տետրակ. էմմանուէլ քահ. Նաղարեանց. գինն է 15 կ.

**ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՅՍ ԿՏԵՍՆԵՆ**

Ա.

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԴԱՐԻԹԻՑԻՑԻՑ. Բ. տպագրութիւն:

Բ.

ՏԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. — Նոր - Բայաղիտ քաղաքի և Գաւառի. աշխատասիրեց Մ. Արքեպիսկոպոս Սմբատեան.

Գ.

ԿՈՐԻՒՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ. — Նորին թարգմանութեան հանդերձ դիտողութեամբ. գրեց Նորայր Ն. Բիւզանդացի.

Դ.

ՍՈԿՐԱՏ. — Հրատարակութեամբ Մեսրոպ վ. Տէր Մովսիսեանի.

Ե.

ՅԵՃԱԼԱՊԱՏՈՒՄ. — Հրատարակութեամբ Ա. Տէր - Միքէլեանի.